

Vergaderjaar 2010–2011

32 530

Verslag van een werkbezoek aan België door een delegatie van de commissie Europese Zaken

Nr. 1

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK AAN BELGIË

Vastgesteld 7 oktober 2010

Een delegatie uit de vaste commissie voor Europese Zaken heeft op donderdag 9 en vrijdag 10 september 2010 een werkbezoek gebracht aan België. De delegatie bestond uit de leden Van Bommel (SP, fungerend commissievoorzitter), Ten Broeke (VVD), Groot (PvdA), Bontes (PVV), Ormel (CDA) Braakhuis (GL) en Wiegman-van Meppelen Scheppink (CU). De delegatie werd begeleid door vertegenwoordigers van de Nederlandse ambassade en door de commissiegriffier.

Het bezoek was gericht op het door België dit semester beklede roulerend voorzitterschap van de Europese Unie. Op het programma stonden gesprekken met de Nederlandse ambassadeur in België, dhr. Schuwer, de adjunct Directeur-Generaal Europese Samenwerking van het Belgische ministerie van Buitenlandse Zaken, dhr. Van der Voorde, de demissionaire Eerste Minister van België, dhr. Leterme, een aantal parlementsleden van de Belgische Kamercommissie voor Europese aangelegenheden en de Minister-President van Vlaanderen, Dhr. Peeters.

In onderstaand verslag worden de hoofdlijnen van de gevoerde gesprekken weergegeven.

De delegatie dankt alle gesprekspartners en degenen die betrokken zijn geweest bij het organiseren van dit werkbezoek.

De voorzitter van de delegatie,
Van Bommel

De griffier van de delegatie,
Nijssen

Ambassadeur Schuwer en adjunct Directeur-Generaal Van der Voorde

Ambassadeur Henne Schuwer praatte de delegatie bij over de laatste stand in het Belgische informatie-proces en schetste een beeld van de uitdagingen waarvoor een nieuwe Belgische regering zich geplaatst zal zien (bezuinigingen tot een totale omvang van 25 miljard). België zou volgens hem op een klassieke manier invulling gaan geven aan het EU-voorzitterschap, waarbij men vooral zal gaan voor het compromis en minder gericht zal zijn op specifieke Belgische nationale belangen («you always pay for your presidency»).

Willem van der Voorde, Adjunct Directeur-Generaal Europese Samenwerking van het Belgische ministerie van Buitenlandse Zaken, ging allereerst in op de samenwerking met Spanje en Hongarije in het «trio», de met het Verdrag van Lissabon geïntroduceerde nieuwe samenwerkingsvorm van drie opeenvolgende roulerende voorzitterschappen. Dit was volgens hem vooral een nuttig proces om reeds in een eerder stadium tot compromissen te komen en het was goed voor de netwerken, maar in de praktijk van de praktijk van de invulling van het voorzitterschap door België speelde het vrijwel geen rol meer. Ten aanzien van de verhouding tot de nieuwe «vaste» voorzitterschappen stelde hij dat het Spaanse voorzitterschap echt een overgangperiode was geweest. Voor België was dit al veel minder het geval. «Het Verdrag», aldus Van der Voorde, «heeft het echt, definitief, gewonnen». Dat Van Rompuy een Belg is en Leterme demissionair, «maakt dat makkelijker». Op het gebied van de externe betrekkingen van de Unie en de Raad Buitenlandse Zaken had België volgens hem slechts een zeer bescheiden ambitie. Nu het kaderbesluit daarover was aangenomen hoopten de Belgen dat de EDEO op 1 december echt van start zou kunnen gaan. De overgangperiode ten aanzien van buitenlands beleid van de Unie kon dan op 1 januari definitief worden afgerond. «Dat weten de Hongaren ook», aldus Van der Voorde.

De gewesten spelen bij de invulling van het Belgische voorzitterschap een belangrijke rol. Zo is de milieuminister uit de Vlaamse regering voorzitter van de milieuraad en is de Vlaamse Minister-President voorzitter van de visserijraad. Het gaat dan om beleidsterreinen die tot de exclusieve bevoegdheid van de gewesten behoren, wat echter niet wegneemt dat men altijd met een afgestemd Belgisch standpunt zal komen. Ten aanzien van die afstemming wees Van der Voorde op het ingewikkelde mechanisme van afstemming tussen de regeringen van alledrie de gewesten en de centrale federale regering. De respectievelijke parlementen hadden volgens hem ook hun eigen contacten, maar speelden verder in het afstemmingsproces niet zo'n rol. Het door de delegatie toegelichte Nederlandse parlementaire behandelvoorbehoud merkte Van der Voorde aan als «interessant», maar hij stelde geen idee te hebben of iets dergelijks ook in België bestond: «dat moet u eens vragen in de Kamer straks».

Van der Voorde lichtte kort de vijf centrale «themaclusters» van het Belgische voorzitterschap toe:

1. bestrijding van de economische crisis en bevordering van economisch-financiële modernisering
2. strijd tegen de klimaatopwarming en milieu-aspecten in ruimere zin («vergroening»)
3. verdere versterking van de sociale dimensie in de EU
4. uitvoering van het actieplan van het Stockholmprogramma op het vlak van justitie, binnenlandse zaken asiel en migratie
5. uitbreiding van de EU.

Ten aanzien van dit laatste cluster stelde hij desgevraagd dat hij wel begrip kon opbrengen voor de Nederlandse «strict but fair»-benadering, maar benaderde hij dat dit in het Belgische publieke debat in het geheel niet leefde. Hij verzekerde de delegatie dat België het uitbreidingsproces niet zou gaan versnellen.

Naast de vijf clusters zou België zich uitdrukkelijk gaan inzetten voor de uitvoering van het Verdrag van Lissabon, bijvoorbeeld ten aanzien van het burgerinitiatief, de toetreding van de EU tot de Raad van Europa en de aanpassing van de begrotingsregels. De budgetreview, waarmee de Commissie eind oktober naar buiten wilde komen, zou België gaan aangrijpen om de discussie op te starten over de toekomstige financiële prioriteiten van de Unie. De verschillende groepen van belanghebbenden op dat punt hielden elkaar volgens Van der Voorde in evenwicht. België zou zich ervoor gaan inzetten dat de prioriteiten van de EU duidelijk weerspiegeld zouden worden in de begroting, en niet, zoals velen volgens hem redeneerden, andersom. Er zou in de begroting een duidelijke link met het externe optreden van de EU moeten komen en het systeem van nationale «rebates» was volgens Van der Voorde veel te «Byzantijns».

Eerste Minister Leterme

De Belgische premier Yves Leterme (CD&V) opende met een plaagstoot gevolgd door een duidelijke stellingname: «Ah ja, u komt voor het roterend voorzitterschap. Tsja, het vaste voorzitterschap hebben wij als België al binnengehaald. Het roterende voorzitterschap is een stuk minder belangrijk, en dat is een goeie zaak!». Ook hij liep vervolgens kort door dezelfde vijf «themaclusters» die voor België dit half jaar centraal stonden. Hij voegde er meteen een aantal concrete prioriteiten aan toe, zoals de EDEO (reeds rond, aldus Leterme), de voorstellen voor aanscherping van het financieel toezicht binnen de EU (volgens hem eveneens vrijwel rond), het EU-octrooi, waarover België de jarenlange impasse zou gaan proberen te doorbreken, de Commissie ertoe aanzetten de zogenaamde «flagship initiatives» uit haar werkprogramma, met name de EU2020-strategie, zo concreet mogelijk te maken, en het wetslagen van de EU-ASEM Top van 4–5 oktober.

Leterme ging kort in op de binnenlandspolitieke situatie en de demissionaire status van zijn regering. Deze zou voor het Belgisch EU-voorzitterschap geen consequenties hebben, omdat dat als «internationaal engagement» ongehinderd doorgang zou vinden. Naar aanleiding van een kritische vraag van de delegatie over de wenselijkheid van een «sociaal Europa» en Europese bemoeienis met de nationaal geldende pensioenleeftijd, stelde Leterme dat het economisch gezien noodzakelijk was om beleid beter op elkaar af te stemmen. De productiviteit van onze economieën moest gelijk en de komende 10 tot 20 jaar zouden onze economieën hoe dan ook genoodzaakt zijn meer en meer te gaan convergeren. Alleen met een sterke impuls op het terrein van innovatie zouden we ons sociaal model in stand kunnen houden. Leterme erkende desgevraagd dat er strakkere begrotingsregels moesten komen in de EU, maar hij benadrukte ook dat landen in staat moesten zijn die regels na te leven. «Als het huis in brand staat, moet je kunnen reageren», aldus de Belgische premier, «en ik heb Nederlandse vrienden meegemaakt die dan rare sprongen gingen maken».

Het afnemend vertrouwen in de EU, volgens de metingen van de Eurobarometer, was voor Leterme geen aanleiding om zijn beleid aan te passen: «politici moeten overtuigen, ze moeten het volk leiden en niet er achteraan lopen».

Gevraagd naar zijn visie op de invulling van de rol van nationale parlementen in de EU, die met het Verdrag van Lissabon immers was versterkt, erkende Leterme in alle eerlijkheid: «Wij hebben hier wel de gewoonte om een debat te voeren voordat we naar Europa gaan, maar ik had al van Jan Peter begrepen dat dat in Nederland allemaal wat strakker is georganiseerd, en dat hij zelfs soms van het parlement de boodschap meekrijgt die hij geacht wordt in EU-verband uit te dragen.» «De Belgen», aldus Leterme, «zijn genetisch communautair». «Een nationaal parlement dat door Europa heenfiets, is gewoon niet logisch bij ons. En daar komt bij dat het Europees Parlement hier echt bestaat, in die zin dat de Belgische Europarlementariërs veelvuldig op de Belgische televisie verschijnen etcetera.»

Een vraag over de hoge omvang van de Belgische staatsschuld pareerde Leterme door erop te wijzen dat 90% van die schuld binnenlands uitstaat, dus schuld is van Belgen aan elkaar. België had een grote kredietwaardigheid, de spread was juist heel goed (heel dicht bij die van Nederland) en het land had een zeer hoog spaar-quotum (80% van de Belgen is bijvoorbeeld eigenaar van zijn woning, waarmee tevens in belangrijke mate de pensioenvoorziening is veiliggesteld).

Belgisch Parlement

Oud-Kamervoorzitter en vice-voorzitter van de commissie voor Europese Zaken Herman de Croo (Open VLD) onthaalde de Nederlandse delegatie allerhartelijkst en gaf persoonlijk een rondleiding door de zalen van het Belgische parlamentsgebouw. Tijdens een werklunch werd hij vergezeld door het nieuwe N-VA Kamerlid Daphné Dumary en door de leden van de onlangs gevormde ambtelijke Europa-staf van het Belgische Parlement. Tijdens de lunch werd uitvoerig ingegaan op de complexiteit van het Belgische politieke model, waarin naast de drie gewesten op federaal niveau gewerkt wordt met zogenaamde taalgroepen. In de Kamer behoren bijvoorbeeld van de 150 Kamerleden er 88 tot de Nederlandstalige taalgroep en 62 tot de Franstalige. De lunch bood tevens een goede gelegenheid om in te gaan op de actuele stand van zaken in de Belgische en Nederlandse formatiebesprekingen en tot een onderlinge vergelijking van het Belgische en het Nederlandse spectrum van politieke partijen.

Vlaams Minister-President Peeters

Het afrondende gesprek met de Minister-President van het Vlaamse gewest, Kris Peeters (CD&V), stond vrijwel volledig in het teken van de innovatie. Peeters' Plan voor Vlaanderen bleek ook zijn centrale uitgangspunt voor de invulling van het EU-voorzitterschap. Zo heeft Vlaanderen zich in het kader van «Flanders Care» tot doel gesteld om in 2020 in de top vijf van Europa te staan op het gebied van de zorg, zowel voor wat betreft bedrijven als zorginstellingen. Het Vlaamse gewest wil daarnaast de «logistieke draaischijf» van Europa worden, het investeert veel in de ontwikkeling van de «factory of the future» (bijvoorbeeld op het terrein van biotechnologie) en het wil, dankzij onder meer de invoering van «smart grid», uitgroeien tot een volledig groene regio. Overigens heeft Vlaanderen te maken met een golf aan overnames van bedrijven door buitenlandse multi-nationals. Peeters zet zich met allerlei maatregelen in om zogenaamde «lead plants» in Vlaanderen te houden.

Ten aanzien van de samenwerking tussen het gewestelijke en het federale niveau stelde Peeters dat deze weliswaar heel ingewikkeld was, maar dat deze in de praktijk toch redelijk soepel verliep. Vetrekpunt waren de «exclusieve bevoegdheden» van de gewesten. Iedere twee weken op woensdagochtend om 8.00 uur kwamen de drie MP's bij elkaar, waarbij

onderlinge competentiegeschillen in de kiem konden worden gesmoord. Wat daarbij hielp was als de coalities op de verschillende niveau's analoog aan elkaar waren. Dit systeem van spiegel-coalities werkte volgens Peeters goed. Opvallend was dat op dit moment, terwijl op het federale niveau alles nog open leek, de liberale partijen noch in de Vlaamse noch in de Waalse coalitie vertegenwoordigd waren.